

Monrad: Jeg skal ikke berøre det enkelte Tilfælde, som nærmere blev belyst af den ærede Rigsdagsmand; som nu satte sig, derimod kan jeg ikke nægte, at det har gjort mig ondt, at han har brugt tvehydige Udtryk og derved fremkaldt Muntershed ligeoverfor en alvorlig Betragtning af de Ulemper, som finde Sted ved det nuværende Fæstevæsen. Den ærede Rigsdagsmand har aldeles ikke forstaaet, hvorpaa det her kommer an; det, som han skulde godtgjøre ved sin Fortælling, det var, at der i selve Selveiendommens Væbskaffenhed laa Noget, som gav Anledning til og kunde friste til moralsk Usædelighed, men det gjorde han ikke, han meddeelte et Exempel paa et Forhold, som kan findes saavel i den ene Stand som i den anden, og som aldeles ikke oplyste det, som han meente at oplyse dermed. Jeg skal stræbe at fremsætte Forholdet klart for den ærede Rigsdagsmand, for dog at gjøre det indlysende for ham, hvorpaa det kommer an i den Sag, hvorom der her er Tale. Dersom det er forbundet med Bannfeligheder for Enkens Forlovede at faae Fæste paa Gaarden, saa giver man hende Valget imellem enten at give Afkald paa en Bestidelse, hvoraf hun og hendes Børn kunne leve, eller at gjøre Afkald paa en lovlig Forbindelse med sin Forlovede; det er dette Valg som man giver hende, dersom Fæsteoverdragelsen støder paa Bannfeligheder, og jeg haaber nu, at den ærede Rigsdagsmand vil indrømme, at det er et Forhold, som frister til og kan give Anledning til Usædelighed, navnlig naar man skal have en saa lang Overgangstid fra Fæste til Selveiendom, at der for de Enkelte kan hængaa flere Aar, inden endelig Beslutning tages, og det maae vi lægge Mærke til; man kan ikke tænke sig, at Fæstelovgivningen kan bestaae og holde sig i en længere Tid, dersom man ikke raader Bod paa et saadant Forhold; hvori der efter selve Lovgivningen ligger noget Usædeligt. — Det glæder mig at see, hvor stor Vægt den ærede Taler lægger paa Dittringer, som ere saaldne fra den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) og den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (J. A. Hansen), Dittringer, der for ham ere blevne aldeles afgjørende, men ligeover derfor maa jeg dog fremhæve, at disse

ærede Forslagsstilleres Stilling til denne Lov ikke er ganske saaledes, som om de nu i denne Session vare komne frem med den. I en tidligere Session blev der nemlig forelagt et Lovforslag om dette Forhold, og det Udvalg, som da blev nedsat, hvoraf jeg og den ærede Ordsfører havde den Ære at være Medlemmer, foresendte sig om et Lovforslag, som i sine væsentligste Grundtræk er det, der her foreligger. Naar man betragter hele denne Sags historiske Gang, kan man altsaa paa ingen Måde betragte Forslaget, som om det var affattet af de tvende ærede Rigsdagsmænd; det er affattet af det tidligere af Tinget nedsatte Udvalg, og derfor troer jeg, at de Dittringer, der komme fra de forskellige Medlemmer, som have været med ved den oplysende Affattelse, fortjene den samme Vægt og Betydning som de Dittringer, der ere saaldne fra de ærede tvende Rigsdagsmænd (Tilf. 158: Maa jeg bede om Ordet?), som taar igjen have indbragt Lovforslaget. Jeg troer ogsaa, at den ærede Rigsdagsmand har gjort sig skyldig i en Forvanskning af de Dittringer, som den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) har anført med Hensyn til Udtaget. Naar den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) har meent, at 300 Rd. skulle afdrages, da forstod jeg idemindste hans Dittringer saaledes, at han ikke blandt Driftsomkostningerne regnede, hvad en Bestyrers Underhold paa en saadan Gaard vilde koste, det regnede han ikke med; han kunde meget godt have regnet 300 Rd. med, som Bestyrers Underhold vil koste, til Driftsomkostninger. Troer man maaskee, at en saadan Gaard bestyrer sig selv, at der ikke behøves Tilsyn med den, at der ikke behøves Tilsyn med Folkene, med dem, der bringe Kornet paa Markedet og til Kjøbmanden, troer man, at det Alt gaaer af sig selv? Jeg troer, at Enhver, som endogsaa kun i en kort Tid har haft en Landeiendom, let vil komme til den Overbevisning, at en saadan virkelig ikke bestyrer sig selv; det er derfor nødvendigt, at man under Driftsomkostningerne regner Noget for Bestyreren af en saadan Gaard; naar man regner Arbejdslønnen til Driftsomkostningerne, maa man ogsaa dertil regne, hvad en saadan Bestyrer